

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเกณฑ์ในการสำรวจข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 33 วัด ด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงการจัดส่วนงานทางบัญชีการเงิน รูปแบบการจัดทำบัญชี การควบคุม การตรวจสอบ การจัดทำรายงาน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติคือ ร้อยละ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของอาวาสร้อยละ 72.73 รองลงมาคือ รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระสงฆ์ผู้ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 27.27 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัดราษฎร์ทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป ร้อยละ 45.46 รองลงมาคือวัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 และ พระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ร้อยละ 27.27 มีสามเณรมากกว่า 10 รูป ร้อยละ 45.46 รองลงมาคือสามเณร 6-10 รูป ร้อยละ 36.36 กรรมการของวัดมีมากกว่า 10 คน ร้อยละ 48.49 รองลงมาคือกรรมการ 6-10 คน ร้อยละ 39.39 และพื้นที่ของวัดมีมากกว่า 4 ไร่ ร้อยละ 60.61 และพื้นที่ 1 ไร่ - 4 ไร่ ร้อยละ 39.39 ซึ่งในแต่ละวัดนั้นจะมีการแต่งตั้งไวยาวัจกร เพื่อทำหน้าที่นำเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 26.47 รองลงมาคือการดูแลการจ่ายค่าใช้จ่าย ร้อยละ 20.59

ในส่วนของการได้รับสิ่งของบริจาคนั้น วัดส่วนใหญ่ได้รับเป็นเงินบริจาค ร้อยละ 64.71 และได้รับเป็นทรัพย์สินอื่น ร้อยละ 35.29 แต่ก็มีบางส่วนได้รับบริจาคเป็นทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มากที่สุดคือ วัสดุก่อสร้าง และเครื่องใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 35.71 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป ได้รับบริจาควัสดุก่อสร้างมากที่สุด ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ได้รับบริจาคเครื่องใช้ไฟฟ้ามากที่สุด นอกจากนี้วัดส่วนใหญ่ยังมีรายรับอื่น ๆ เพิ่ม

เดิม ส่วนใหญ่มาจากการจำหน่ายสิ่งของ เช่น วัตถุมงคล ดอกไม้รูปเทียน เป็นต้น ร้อยละ 45.83 รองลงมาคือ ค่าเช่ารับ ร้อยละ 29.17

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกการบัญชี

จากข้อมูลของวัดที่ทำการศึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลบัญชีและการเงินของวัดส่วนใหญ่ได้แก่ พระสงฆ์ภายในวัดที่ได้รับมอบหมายหน้าที่โดยเฉพาะ ร้อยละ 46.66 รองลงมาคือ ไวยาวัจกร ร้อยละ 36.67 โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างผู้ดูแลทรัพย์สินกับผู้จัดทำบัญชีทั่วไป ร้อยละ 63.64 ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ ร้อยละ 36.36 ซึ่งทั้งวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มีการแบ่งแยกหน้าที่ผู้ดูแลทรัพย์สินกับผู้จัดทำบัญชีทั่วไป ในเรื่องของการใช้เอกสารเกี่ยวกับการบัญชีภายในวัด ได้นำเอกสารใบเสร็จรับเงินมาใช้ในการรับเงินบริจาค ซึ่งวัดโดยส่วนใหญ่ใช้ใบเสร็จรับเงินทุกครั้งในการรับเงินบริจาค ร้อยละ 54.55 รวมถึงการรับบริจาคทรัพย์สินอื่น ๆ ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ร้อยละ 50.00 แต่การรับเงินจากรายรับอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่ใช่เอกสารใบเสร็จรับเงิน ร้อยละ 76.92 และการออกใบอนุโมทนาบัตร มีการปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกใบเสร็จรับเงิน กล่าวคือ การรับเงินบริจาคและการรับบริจาคทรัพย์สินอื่นนั้นส่วนใหญ่มีการใช้ใบอนุโมทนาบัตรทุกครั้ง ร้อยละ 63.64 และร้อยละ 72.22 ตามลำดับ แต่การรับเงินจากรายรับอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่ใช่ใบอนุโมทนาบัตร ร้อยละ 53.84 ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงินและใบอนุโมทนาบัตรได้แก่พระสงฆ์ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่โดยเฉพาะ ร้อยละ 51.52

การจัดทำสมุดหรือทะเบียนรับบริจาค ทุกวัดมีการจัดทำขึ้น ส่วนใหญ่เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดทำ ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ไวยาวัจกร ร้อยละ 28.57 ส่วน ไวยาวัจกรทำหน้าที่ในการเปิดตู้รับบริจาค ร้อยละ 54.55 รองลงมาคือ พระสงฆ์ในวัดที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 18.18 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป มอบหมายให้ ไวยาวัจกรเป็นผู้เปิดตู้รับบริจาค ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มอบหมายให้ ไวยาวัจกร และ พระสงฆ์ในวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้เปิดตู้รับบริจาค ซึ่งตู้รับบริจาค่นั้นทุกวัดใช้กุญแจปิด ร้อยละ 31.43 โดยในการเปิดตู้รับบริจาค่นั้นต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าอาวาสทุกครั้ง ร้อยละ 20.00 และเมื่อได้จำนวนเงินจากการรับบริจาค่นั้นแล้ว ต้องมีการบันทึกไว้ในสมุดรับเงิน ร้อยละ 22.86 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป ส่วนใหญ่ใช้กุญแจปิด วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป ส่วนใหญ่ใช้กุญแจปิดและบันทึกยอดเงินบริจาคในสมุดรับเงินทุกครั้ง ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป นอกจากจะมีการปฏิบัติเกี่ยวกับตู้รับบริจาคโดยมีกุญแจปิดแล้ว ยังมีการบันทึกในสมุดรับเงินทุกครั้ง และเมื่อมีการเปิดตู้รับบริจาคต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าอาวาสก่อน จากนั้น ไวยาวัจกรจะเป็นผู้นำเงินไปฝาก

ธนาการ ร้อยละ 81.82 ซึ่งทั้งวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ก็มอบหมายให้ไวยาวัจกรเป็นผู้นำเงินไปฝากธนาการ โดยมีการเปิดบัญชีเงินฝากธนาการโดยเปิดบัญชีในนามของเจ้าอาวาสร่วมกับกรรมการท่านอื่น ร้อยละ 75.76 และเปิดบัญชีในนามของวัด หรือเปิดโดยใช้ชื่อวัด ร้อยละ 24.24 ซึ่งทั้งวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ได้เปิดบัญชีเงินฝากธนาการในนามของเจ้าอาวาสร่วมกับกรรมการท่านอื่น

ในเรื่องการให้เลขรหัสทรัพย์สิน วัดส่วนใหญ่ไม่มีการให้เลขรหัสของทรัพย์สินที่ได้รับ ร้อยละ 54.55 และมีการให้เลขรหัส ร้อยละ 45.45 โดยวัดที่มีพระสงฆ์ไม่เกิน 20 รูป ไม่มีการให้เลขรหัสทรัพย์สิน ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มีการให้เลขรหัสทรัพย์สิน การปฏิบัติในการยืมทรัพย์สิน ส่วนใหญ่ถ้าเกิดการเสียหายของทรัพย์สินขึ้น ผู้ที่ยืมไปเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายนั้น ร้อยละ 22.44 ซึ่งต้องอาศัยฉบับที่กิจการยืม - คินทรัพย์สิน และตรวจนับทุกครั้งเมื่อนำทรัพย์สินมาคืน ร้อยละ 20.41 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป ส่วนใหญ่ถ้ามีการเสียหายของทรัพย์สิน ผู้ที่ยืมไปเป็นผู้รับผิดชอบ วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยให้มีการตรวจนับทุกครั้ง เมื่อมีการนำทรัพย์สินมาคืน และถ้ามีการเสียหายของทรัพย์สิน ผู้ที่ยืมไปเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยฉบับที่กิจการยืม - คินทรัพย์สิน ให้มีการตรวจนับทุกครั้ง เมื่อมีการนำทรัพย์สินมาคืน และถ้ามีการเสียหายของทรัพย์สิน ผู้ที่ยืมไปเป็นผู้รับผิดชอบ และวัดส่วนใหญ่ที่มีการตรวจสอบการจัดทำบัญชี ร้อยละ 81.82 และไม่มีการตรวจสอบร้อยละ 18.18 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มีการตรวจสอบการจัดทำบัญชี ซึ่งผู้ที่ทำการตรวจสอบการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่คือเจ้าอาวาส ร้อยละ 39.13 รองลงมาคือกรรมการตรวจสอบโดยกรรมการของวัด ร้อยละ 30.43 โดยวัดที่มีพระสงฆ์ไม่เกิน 20 รูป เจ้าอาวาสเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป กรรมการของวัดเป็นผู้ตรวจสอบการจัดทำบัญชี

ในการจำแนกประเภทรายการในการบันทึกรายการ วัดทุกวัดมีการบันทึกรายการแยกเป็นรายรับ และรายจ่าย แต่รายการทรัพย์สินนั้นวัดส่วนใหญ่แยกการบันทึกไว้ ร้อยละ 63.64 และไม่มีการแยกบันทึกไว้ ร้อยละ 36.36 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ทุกวัดมีการบันทึกโดยจำแนกประเภทรายการเป็นรายรับและรายจ่าย ส่วนรายการทรัพย์สินนั้น วัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มีการบันทึกโดยจำแนกประเภทรายการ ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป ไม่มีการบันทึกโดยจำแนกประเภทรายการ ส่วนการจำแนกประเภทรายการในการจัดทำรายงานนั้น วัดส่วนใหญ่แยกประเภทในการรายงานเป็นรายรับ และรายจ่าย ร้อยละ 90.91 แต่สำหรับรายการ

ทรัพย์สิน วัดส่วนใหญ่ไม่มีการจำแนกประเภทเพื่อจัดทำรายงาน ร้อยละ 63.64 โดยวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป วัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ส่วนใหญ่มีการจำแนกประเภทรายการในการจัดทำรายงานเป็นรายรับและรายจ่าย ส่วนรายการทรัพย์สินนั้น วัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป มีการจำแนกประเภทรายการในการจัดทำรายงาน ส่วนวัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่า 10 รูป และวัดที่มีพระสงฆ์ 11-20 รูป ไม่มีการจำแนกประเภทรายการในการจัดทำรายงาน

การจัดทำสมุดหรือทะเบียนที่ทางวัดได้จัดทำขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการจัดทำสมุดบันทึกรายการรับเงินบริจาค ร้อยละ 22.45 รองลงมาคือ สมุดบันทึกรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นเงินสด ร้อยละ 20.41 โดยวัดที่มีพระสงฆ์ไม่เกิน 20 รูป ส่วนใหญ่จะจัดทำสมุดหรือทะเบียนการรับเงินบริจาค และวัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูป ส่วนใหญ่จัดทำสมุดหรือทะเบียนการรับเงินบริจาค และสมุดหรือทะเบียนรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นเงินสด และรายงานที่ทางวัดจัดทำขึ้น ส่วนใหญ่วัดจะจัดทำรายงานเป็นรายปี ทั้งรายรับ รายจ่าย และบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 50.94 ร้อยละ 50.94 และร้อยละ 66.67 ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา การจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การจัดหน่วยงานทางการบัญชีของวัด มีการจัดหน่วยงานย่อย ๆ ขึ้นมา คือ หน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สิน และหน่วยงานที่จัดทำบัญชีทั่วไป เพื่อแบ่งแยกงานกันปฏิบัติ โดยพระสงฆ์ในวัดที่ได้รับมอบหมายหน้าที่โดยเฉพาะเป็นผู้ดูแลบัญชีและการเงินของวัด

รูปแบบของการจัดทำบัญชีของวัด มีการใช้เอกสารใบเสร็จรับเงินและเอกสารใบอนุโมทนาบัตร ไม่ว่าจะเป็นการรับเงินบริจาค รับบริจาคทรัพย์สินอื่น หรือรับเงินจากรายรับอื่น ๆ โดยมีพระสงฆ์ผู้ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่โดยเฉพาะเป็นผู้ออกใบเสร็จรับเงินและใบอนุโมทนาบัตร นอกจากนี้ วัดยังมีการจัดทำสมุดหรือทะเบียนรับบริจาค โดยเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้จัดทำขึ้น

การควบคุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางบัญชีของวัด เริ่มตั้งแต่การปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับผู้รับบริจาคเงิน คือ ผู้รับบริจาคในแต่ละวัดนั้นมีกุญแจปิด เพื่อป้องกันการเปิดตู้โดยไม่ได้รับการอนุมัติ และเมื่อเปิดตู้ต้องมีกรรมการมากกว่า 1 คน เพื่อป้องกันการทุจริต เป็นการควบคุมความถูกต้องของเงินรับบริจาค และเมื่อได้รับเงินแล้วต้องบันทึกลงไปในสมุดรับเงินทุกครั้ง และนำเงินนั้นฝากธนาคาร ซึ่งไวยาวัจกรจะเป็นผู้นำเงินไปฝาก การเปิดบัญชีธนาคารก็เปิดในนามของเจ้าอาวาส

ร่วมกับกรรมการท่านอื่น เพื่อควบคุมการใช้จ่ายของวัด ไม่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งสามารถเบิกเงินจากธนาคารไปใช้ได้โดยไม่มี การอนุมัติจากคณะกรรมการของวัด ในส่วนของการรับบริจาคทรัพย์สิน วัดไม่มีการให้เลขรหัส แต่ใช้เป็นชื่อของผู้ที่บริจาคทรัพย์สินนั้น และเพื่อให้วัดสามารถควบคุมทรัพย์สินเหล่านั้นได้ ไม่เกิดการสูญหายของทรัพย์สิน ดังนั้นเมื่อมีการยืมทรัพย์สินต่าง ๆ ต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าอาวาสก่อนจึงสามารถให้ยืมได้ และต้องมีการจดบันทึกการยืม - คืนนั้น ๆ ไว้ และเมื่อนำทรัพย์สินมาคืนก็ต้องตรวจนับ เพราะถ้ามีทรัพย์สินสูญหาย หรือชำรุด ผู้ที่ยืมไปต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

เมื่อทางวัดมีการจัดทำบัญชี และมีการควบคุมแล้ว การตรวจสอบก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยแต่ละวัดนั้น ก็จะมีการตรวจสอบการจัดทำบัญชีไม่ว่าจะเป็นสมุดหรือทะเบียนที่ทางวัดได้จัดทำขึ้น โดยเจ้าอาวาส ซึ่งจะตรวจสอบถึงความครบถ้วนของรายการ และความถูกต้อง โดยตรวจสอบจากสมุดหรือทะเบียนที่ได้มีการจัดทำขึ้น ไม่ว่าจะป็นรายรับ รายจ่าย และการบันทึกรายการทรัพย์สิน

การจัดทำรายงานของทางวัด เริ่มตั้งแต่การจำแนกประเภทของรายการในการบันทึก คือ มีการบันทึกแยกกระหว่างรายรับ รายจ่าย และรายการทรัพย์สิน ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังการจัดทำรายงาน ก็จะมีการแยกเป็นประเภท ๆ ตามข้างต้นด้วย ซึ่งสมุดหรือทะเบียนที่มีการจัดทำขึ้นนั้น คือ สมุดรับเงินบริจาค การรับรายรับต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นรับบริจาคทรัพย์สินหรือรับจากรายรับอื่น ๆ รายจ่ายก็เช่นเดียวกัน มีการบันทึกการจ่ายค่าใช้จ่ายเป็นเงินสด และมีการจัดทำบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคารคงเหลือ รวมไปถึงบัญชีทรัพย์สินด้วย เมื่อมีการบันทึกรายการ และจัดทำสมุดหรือทะเบียนต่าง ๆ ขึ้นแล้ว ก็มีการจัดทำรายงานขึ้น โดยวัดมักจะจัดทำรายงานรายรับ รายจ่าย และทรัพย์สิน เป็นรายปี

ปัญหาที่พบจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการจัดหน่วยงานทางการบัญชี รูปแบบการจัดทำบัญชี การควบคุม การตรวจสอบ และการจัดทำรายงานของวัดนั้น ผลของการศึกษาทำให้ทราบว่า

1. วัดบางวัดไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่กันระหว่างผู้ดูแลทรัพย์สินกับผู้ดูแลบัญชี ซึ่งการที่ไม่มีการแบ่งแยกนี้อาจก่อให้เกิดก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงตัวเลขโดยที่ไม่มีผู้ใดรับทราบ

2. ในวัดบางวัดไม่มีการใช้เอกสารใบเสร็จรับเงินและเอกสารใบอนุโมทนาบัตรทุกครั้งที่ได้รับเงินบริจาค หรือได้รับบริจาคเป็นทรัพย์สิน รวมไปถึงการรับจากรายรับอื่น ทำให้ขาดเอกสารสำคัญหลัก ๆ ในการที่จะติดตามยอดของรายรับจากการบริจาค
3. การจัดการเรื่องทรัพย์สินนั้น ไม่มีการให้เลขรหัส อาจมีการสูญหายของทรัพย์สิน หรือก่อให้เกิดการทุจริต เพราะทรัพย์สินของวัดมีจำนวนมาก ไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด
4. การจัดทำรายงาน ไม่ว่าจะป็นรายรับ รายจ่าย รายการทรัพย์สิน ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเป็นรายปี ทำให้ไม่สามารถมองเห็นภาพโดยรวมของการเงินภายในวัด รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรืออาจเกิดสิ่งผิดปกติขึ้นในระหว่างปี และนำมาแก้ไขตอนสิ้นปีก็ไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

ในการจัดทำบัญชีของวัด ควรมีการปรับปรุงการปฏิบัติในบางส่วน ดังนี้

1. วัดทุกวัดควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ อาจจัดเป็นแผนก หรือแบ่งแยกหน้าที่โดยมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับผิดชอบโดยตรง และแยกหน้าที่การดูแลทรัพย์สินกับการบันทึกบัญชีออกจากกัน เพื่อป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้
2. การใช้เอกสารใบเสร็จรับเงินและเอกสารใบอนุโมทนาบัตรนั้น จำเป็นอย่างยิ่ง วัดทุกวัดควรมีการจัดทำทุกครั้งในการรับเงินบริจาค รับทรัพย์สินบริจาค รวมทั้งการรับจากรายรับอื่น เพราะจะเป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนเงิน และทรัพย์สิน ไม่ว่าจะทั้งที่ได้รับบริจาค หรือเกิดจากรายรับของวัดเอง และถ้ามีการจัดทำทะเบียนคุมเอกสารใบเสร็จรับเงินและใบอนุโมทนาบัตรก็เป็นสิ่งที่ดีขึ้น เพราะจะได้รับการทราบบยอดที่แน่นอน มีการตรวจสอบได้ อีกทั้งยังเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตได้อีกด้วย
3. การให้เลขรหัสของทรัพย์สิน แต่ละวัดควรให้เลขรหัสไว้ อาจทำเป็นหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบและควบคุม เพราะถ้ามีการสูญหายเกิดขึ้น ก็จะสามารถรับรู้ได้ในระยะเวลาสั้น
4. การจัดทำรายงาน วัดควรบันทึกเป็นรายเดือน เพื่อจะได้พิจารณาความเคลื่อนไหว หรือพิจารณาความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น เพราะถ้าพบสิ่งผิดปกติหรือข้อผิดพลาด ก็จะสามารถแก้ไขได้ทันที่ และทำให้ทราบว่าในเดือนต่อไป จะสามารถใช้เงินสดได้เท่าใด มีรายรับรายจ่ายเป็นอย่างไร